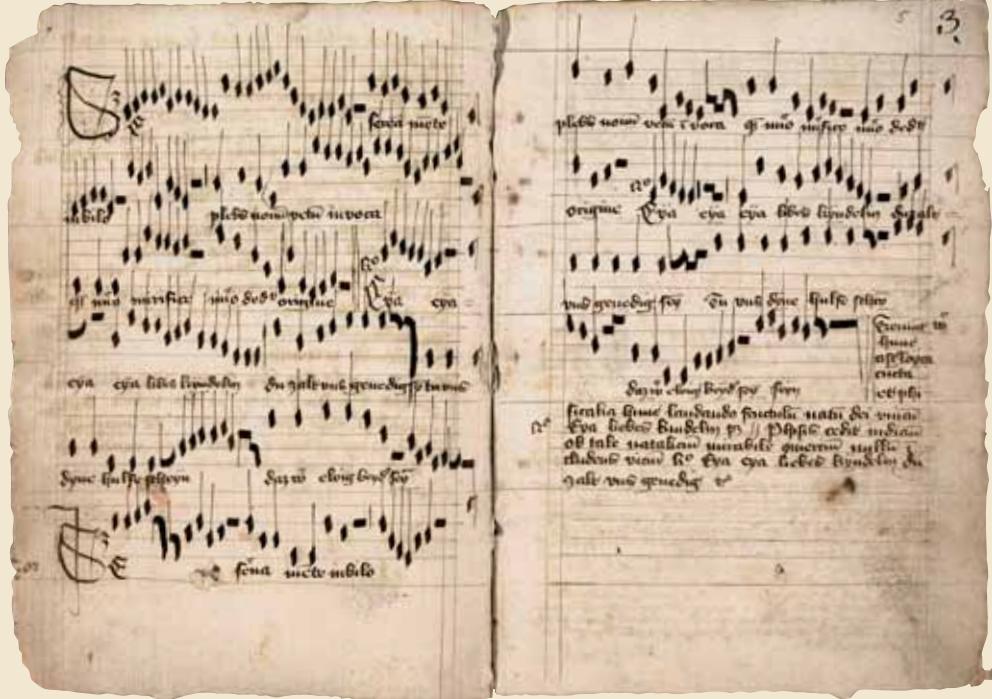

Bibliotheca sonans

Serena mente iubilo - muzyka z rękopisów XII-XVI wieku

Serena mente iubilo - music from manuscripts from 12th to 16th centuries

Serena mente iubilo - die Musik aus den Handschriften vom 12. bis zum 16. Jh

Serena mente iubilo - hudba v rukopisech 12. do 16. století

Culture 2000

1

Redaguje zespół / editorial staff:

Artur Bielecki (konsultant muzyczny / musical consultant)
Przemysław Jastrząb (redaktor graficzny / graphics editor)
Piotr Karpeta (konsultant muzyczny / musical consultant)
Edyta Kotyńska (redaktor naczelnna / editor-in-chief)

Poszczególne opisy opracowali / descriptions written by:

Ute Bergner (UB)
Alicja Borys (AB)
Ryszard Len (RL)
Małgorzata Turowska (MT)

Przekłady na języki obce / translations:

Anna Leniart
Zuzana Petrášková
Dennis Shilts
Jana Vozková

Korekta: kolektyw autorski / Proof-reading: staff of authors

Kopie obiektów wykonali / copies of objects:

Pracownia Reprograficzna Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu
(Tomasz Kalota, Jerzy Katarzyński, Alicja Liwczycka, Marcin Szala)
Karl-Franzens-Universität Graz, Universitätsbibliothek, Sondersammlungen und Digitalisierung

Wszystkie nagrane utwory wykonuje zespół / All recordings of works performed by the group

**Ars
Cantus**

www.arscantus.art.pl

Skład i druk: Drukarnia i oficyna wydawnicza FORUM

nakład 1000 egz.

ISBN 83-89988-00-3 (całość)

ISBN 83-89988-01-1 (vol. 1)

© Wrocławscy Kameraliści & Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Wrocław 2004

Wrocławscy Kameraliści Cantores Minores Wratislavienses

PL 50-156 Wrocław, ul. Bernardyńska 5, tel./fax + 48 71 3443841, www.cantores.art.pl

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

PL 50-076 Wrocław, ul. K. Szajnochy 10, tel. + 48 71 3463120, fax +48 71 3463166, www.bu.uni.wroc.pl

Wprowadzenie

Niniejszy katalog jest rezultatem współpracy bibliotekarzy i muzyków z kilku europejskich ośrodków naukowych oraz jednym z elementów projektu „Bibliotheca Sonans“ dofinansowanego przez Unię Europejską w ramach programu Kultura 2000.

Koordynatorem projektu są Wrocławscy Kameraliści Cantores Minores Wratislavienses, współorganizatorami Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Karl-Franzens-Universität w Grazu (Austria) i Národní knihovna w Pradze (Czechy). Poprzez wędrujące wystawy, drukowane katalogi, koncerty-wernisaże oraz ekspozycję obrazów i dźwięków na stronie internetowej przez rok (wrzesień 2004 - sierpień 2005) szerokiej publiczności udostępnione zostaną kopie wyjątkowych bibliotecznych zabytków. Na tle wystaw wystąpi chór Cantores Minores Wratislavienses i zespół muzyki dawnej Ars Cantus, w których repertuarze znajdują się arcydzieła muzyczne polskie i obce, od średniowiecznych po współczesne, częstokroć wykonywane po raz pierwszy od stuleci. W ramach projektu dokonana zostanie konserwacja, digitalizacja oraz dźwiękowa archiwizacja wybranych muzykaliów, rękopisów, grafik, czy starych druków. Informacje oraz efekty wspólnych prac znajdują się na stronie <http://www.bibliothecasonans.info>

Katalog wystawy „Bibliotheca Sonans“ został pomyślany jako seria jedenastu zeszytów. W dziesięciu z nich opublikowane będą tematycznie opisy oraz kopie wybranych obiektów ze zbiorów bibliotek we Wrocławiu, Pradze i Grazu. Podsumowanie działań zrealizowanych w ramach projektu znajdzie się w zeszycie jedenastym, do którego zostaną również dołączone cztery płyty CD z utworami prezentowanymi na wystawach i wykonanymi przez Wrocławskich Kameralistów.

Poprzez druk, obrazy i dźwięki autorzy projektu pragną promować i popularyzować wspaniałe zabytki ważne dla europejskiego dziedzictwa kulturowego, które zazwyczaj pozostają niedostępne szerokiej publiczności. Zapraszamy na wystawy i koncerty oraz stronę www!

Edyta Kotyńska

Introduction

This catalogue is the result of the collaboration of librarians and musicians from several European academic centres and is an element of the „Bibliotheca Sonans“ project, supported by the European Union within the Culture 2000 programme.

This project is being co-ordinated by the Wrocław chamber ensemble Wrocławscy Kameraliści Cantores Minores Wratislavienses, and co-organisers are the University Library in Wrocław, Poland, the Karl-Franzens-Universität in Graz, Austria, and the Národní knihovna in Prague, the Czech Republic. Through a year (Sept. 2004 - Aug. 2005) of travelling exhibitions, catalogue publishing, concert opening events, as well as visual and audio materials available on an Internet web-site, the general public will have access to replicas of exceptional library relics. The Cantores Minores Wratislavienses choir and the early music group Ars Cantus will perform before the backdrop of the exhibitions, their repertoires including musical masterpieces from Poland and abroad, from the Middle Ages to the modern, often being performed for the first time in centuries. The project also includes the conservation, digitalisation, and audio archiving of selected musical pieces, manuscripts, graphical works, and old prints. Complete information about the project and the results of these co-operative efforts can be found at the Internet site <http://www.bibliothecasonans.info>

The catalogue to the „Bibliotheca Sonans“ exhibitions has been conceived as a series of eleven brochures. Ten will contain thematic descriptions and replicas of objects selected from the holdings of the libraries in Wrocław, Prague, and Graz. The eleventh will contain a summation of the activities realised within the framework of the project and will also contain 4 CD's of works presented at the exhibitions, performed by the Wrocławscy Kameraliści.

Through the media of print, picture, and sound, the authors of this project wish to promote and popularise splendid relics important to the European cultural heritage which usually remain inaccessible to the general public. We herewith invite you to the exhibitions, the concerts, and to the Internet page!

Edyta Kotyńska

Einleitung

Dieser Katalog ist ein Ergebnis gemeinsamer Zusammenarbeit von Bibliothekaren und Musikern mehrerer europäischer Wissenschaftszentren und ein Element des Projekts „Bibliothea Sonans“, das aus Mitteln der Europäischen Union im Rahmen des Programms Kultur 2000 bezuschusst ist.

Koordinator des Projekts ist der Breslauer Kammersänger Cantores Minores Wratislavienses, Mitveranstalter sind: Universitätsbibliothek in Breslau, Karl-Franzens-Universität in Graz (Österreich) und Národní knihovna in Prag (Tschechien). Durch wandernde Ausstellungen, gedruckte Kataloge, Konzerte-Vernissagen und Exposition von Bildern und Tönen auf der WWW-Seite werden dem breiten Publikum durch das ganze Jahr (September 2004 - August 2005) Kopien aussergewöhnlicher Bibliotheksdenkmäler präsentiert. Vor dem Hintergrund der Ausstellung treten der Kammerchor Cantores Minores Wratislavienses und das Ensembles der alten Musik Ars Cantus auf. Im Repertoire befinden sich polnische und ausländische Musikmeisterwerke, vom Mittelalter bis zur Gegenwart, die meist zum ersten Mal seit Jahrhunderten aufgeführt werden. Im Rahmen des Projekts werden die Konservierung, Digitalisierung und Tonarchivisierung ausgewählter Musikalien, Handschriften, Graphik und alter Drucke durchgeführt. Alle Informationen über das Projekt und Ergebnisse gemeinsamer Zusammenarbeit sind auf der WWW-Seite <http://www.bibliothecasonans.info> zu sehen.

Der Ausstellungskatalog „Bibliothea Sonans“ ist als eine Serie von elf Heftzyklen gedacht. In zehn Heften werden thematische Beschreibungen und Kopien ausgewählter Objekte aus den Sammlungen der Bibliotheken in Breslau, Prag und Graz veröffentlicht. Die Zusammenfassung der im Rahmen des Projekts realisierten Tätigkeiten werden im Heft Nr. 11 beschrieben. Diesem Heft werden auch 4 CD-s mit Werken, die während der Ausstellung präsentiert und von Breslauer Kammersängern aufgeführt werden, beigelegt.

Durch Druck, Bilder und Ton möchten die Autoren des Projekts hervorragende Denkmäler darstellen und popularisieren, die für das europäische Kulturerbe wichtig und gewöhnlich dem breiten Publikum nicht zugängig sind. Wir laden Sie zu den Ausstellungen und Konzerten ein. Besuchen Sie auch unsere WWW-Seite!

Edyta Kotyńska

Úvod

Tento katalog je výsledkem spolupráce knihovníků a hudebníků z několika evropských akademických pracovišť a je součástí projektu „Bibliothea Sonans“, podporovaného Evropskou unií v rámci programu Culture 2000.

Projekt je koordinován vratislavským komorním souborem Cantores Minores Wratislavienses a spolupracujícími institucemi jsou Univerzitní knihovna ve Vratislavě v Polsku, Karl-Franzens-Universität ve Štýrském Hradci v Rakousku a Národní knihovna ČR v Praze. Během jednoho roku (od září 2004 do srpna 2005) budou organizovány putovní výstavy, vydán katalog, pořádány koncerty při vernisážích, jakož i zpřístupněny široké veřejnosti audio-vizuální materiály na internetových stránkách a repliky výjimečných knihovních památek. Sbor Cantores Minores Wratislavienses a soubor historické hudby Ars Cantus budou vystupovat při výstavách s repertoárem, jež zahrnuje mistrovské skladby z Polska a ze zahraničí od středověku po současnost, z nichž mnohé budou uváděny poprvé po staletích. Projekt také zahrnuje restaurování, ochranu, digitalizaci a hudební archivaci vybraných skladeb, rukopisů, grafik a starých tisků. Souhrnné informace o projektu, o všech událostech, a o výsledcích spolupráce jsou přístupné na internetové stránce: <http://www.bibliothecasonans.info>

Katalog výstav projektu Bibliothea Sonans je koncipován v 11 brožurách. Deset z nich obsahuje tematické popisy a repliky objektů vybraných z fondů knihoven ve Vratislavě, Praze a Štýrském Hradci. Jedenáctá sumarizuje aktivity realizované v rámci projektu a bude také obsahovat 4 CD prací uváděných na výstavách souborem Cantores Minores Wratislavienses a Ars Cantus.

Autoři projektu si přejí popularizovat a představit v tištěných, obrazových a zvukových médiích skvělé památky evropského kulturního dědictví, které obvykle zůstávají nepřístupné široké veřejnosti. Tímto Vás srdečně zveme k návštěvě výstav, koncertů a internetových stránek.

Edyta Kotyńska

Serena mente iubilo - muzyka z rękopisów XII-XVI wieku

Serena mente iubilo - music from manuscripts from 12th to 16th centuries

Serena mente iubilo - die Musik aus den Handschriften vom 12. bis zum 16. Jh

Serena mente iubilo - hudba v rukopisech 12. do 16. století

Wstęp

Najdawniejsze źródła muzyczne to często jedynie pojedyncze karty lub mocno zniszczone księgi. Udaając się do którejkolwiek europejskiej biblioteki możemy spodziewać się odnalezienia w nich podobnych źródeł.

Na Śląsku - obszarze znajdującym się na przestrzeni wieków w orbicie wpływów kultury polskiej, czeskiej i niemieckiej - odnaleźć można przejawy bogatej twórczości muzycznej. Choć Śląsk pozostawał przez wieki na uboczu głównych muzycznych centrów, jego mieszkańcy potrafili jednak asymilować najważniejsze impulsy rozwojowe europejskiej muzyki. Odnajdujemy na tych ziemiach zarówno przykłady średniowiecznej monodii religijnej (chorał gregoriański, w tym utwory wiązające się z kultem św. Jadwigi, patronki Śląska), jak i przejawy muzyki wielogłosowej, a także udane nawiązania do muzycznych stylów renesansu i baroku.

Wystawa ukazuje wybór dzieł z kregu najdawniejszej śląskiej muzyki religijnej zachowanych w rękopisach oraz przepiękne przykłady śląskiego malarstwa miniaturowego. Podziwiać tu można kunszt działających na Śląsku iluminatorów - m. in. Jana z Zytawy (Johannesa de Zittavia) i N. Kuthnera z początku XV w. W licznych dziełach malarstwa miniaturowego na Śląsku zwraca uwagę ikonografia muzyczna: na kartach tych zabytków widzimy nierzadko postacie muzykujących ludzi i aniołów. Owczesna ikonografia muzyczna przynosi nam szereg precyzyjnych informacji, dzięki którym możliwe jest odtworzenie realiów dawnego życia muzycznego. Przykładem może być iluminacja na karcie inkunabułu „Pantheologia“ Raineriusa de Pisis, z grającymi aniołami. Daje ona wgląd w świat używanych wtedy powszechnie instrumentów muzycznych, takich jak portatyw, fidel czy lutnia. Warto przyjrzeć się również dawnym notacjom muzycznym.

Artur Bielecki

Introduction

The earliest musical sources are often only single pages or severely damaged books. We can expect to find such sources in such condition in any European library.

In Silesia, a region which has been located within the orbits of Polish, Czech, and German cultural influences for centuries, one may find evidence of rich musical creativity. Although Silesia long remained beyond the main musical centres, its inhabitants were nevertheless capable of assimilating the most important developmental impulses of European music. We can find here examples of religious monodies of the Middle Ages (Gregorian chants, including works connected with the cult of St. Jadwiga, the patron saint of Silesia), polyphony, and also successful references to the musical styles of the Renaissance and Baroque periods.

The exhibition presents a selection of the earliest Silesian works of religious music as preserved in manuscripts, as well as examples of Silesian miniature painting. Here one can admire the art of illuminators active in Silesia, such Johannes de Zittavia and N. Kuthner at the beginning of the 15th century. Attention is given to the iconography of music in numerous miniature paintings: we often see the figures of people and angels making music on the pages of these reliquaries. The musical illustrations of those times provide us with a great amount of precise information enabling us to reconstruct a reliable picture of early musical life. The illumination with angels playing music on the page from the incunabulum „Pantheologia“ by Rainerius de Pisis may serve as an example of this. It gives us a glimpse into the world of musical instruments commonly used at the time, such as the portative organ, fiddle, and lute. The early forms of musical notation are also worthy of examination.

Artur Bielecki

Vorwort

Die ältesten musikalischen Quellen haben sich oft in Form einzelner Blätter oder stark abgenützter Bücher erhalten. Wenn man sich in eine von vielen europäischen Bibliotheken begiebt, kann man erwarten, dass man dort ähnliche Quellen findet.

In Schlesien - auf dem Gebiet, das während Jahrhunderten unter dem Einfluss polnischer, böhmischer und deutscher Kultur stand - kann man Zeichen des reichen musicalischen Schaffens erkennen. Obwohl Schlesien über Jahrhunderte kein bedeutendes Kulturzentrum war, konnten seine Bewohner die wichtigsten Entwicklungsimpulse der europäischen Musik assimilieren. Auf diesem Gebiet finden wir sowohl Beispiele mittelalterlicher religiöser Monodie (den Gregorianischen Choral, darunter Musikwerke, die mit dem Kult der heiligen Hedwig, Schutzheilige Schlesiens verbunden waren) als auch Beispiele mehrstimmiger Musik und geschickte Verbindungen zwischen dem Musikstil der Renaissance und des Barocks.

Die Ausstellung stellt die Auswahl der Werke aus dem Kreise der ältesten schlesischen religiösen Musik, die in Handschriften sind und wunderschöne Beispiele der schlesischen Miniaturmalerei dar. Man kann hier die Kunst der Illuminatoren aus dem Anfang des 15. Jahrhunderts - u.a. Johannes von Zittau und N. Kuthner, die in Schlesien tätig waren, bewundern. In zahlreichen Werken der Miniaturmalerei in Schlesien zieht die musikalische Ikonographie die Aufmerksamkeit an: auf den Blättern dieser Denkmäler kann man nicht selten musizierende Menschen und Engel sehen. Damalige musikalische Ikonographie bringt uns die ganze Reihe von sehr präzisen Informationen, die die Wiedergabe der Realität des alten Musiklebens ermöglichen. Ein Beispiel dafür kann die Illumination auf dem Inkunabelblatt „Pantheologia“ von Rainerius de Pisis mit musizierenden Engeln sein. Sie gibt den Einblick in die Welt der damals öffentlich verwendeten Musikinstrumente, wie Portativ, Fiedel oder Laute. Es lohnt sich auch der alten Musiknotation genauer zuzuschauen.

Artur Bielecki

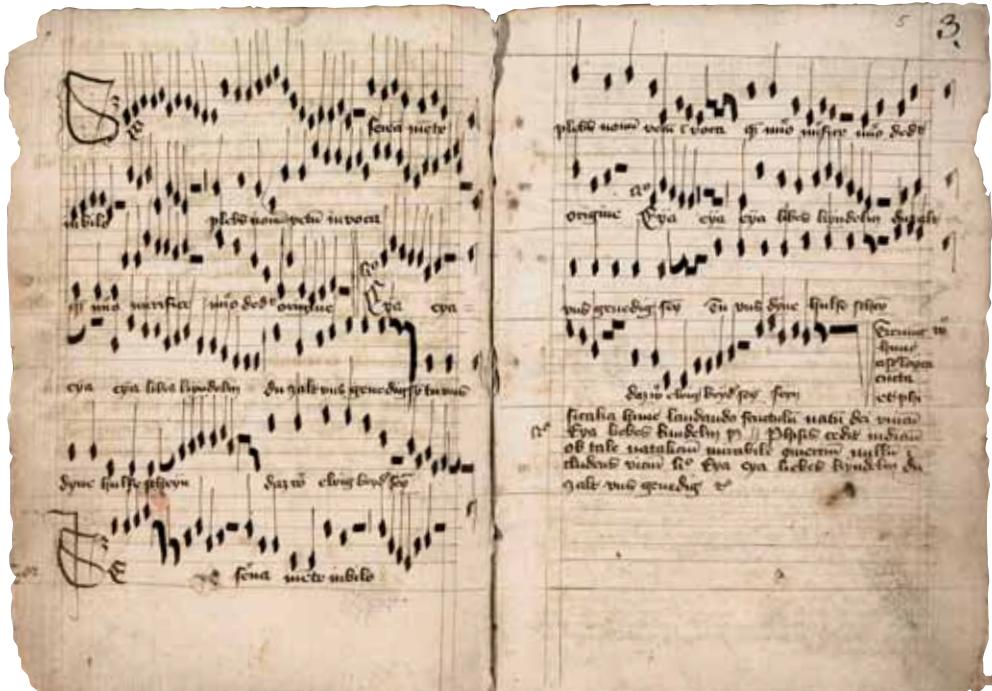
Úvod

Nejstaršími hudebními prameny jsou často jen jednotlivé stránky či značně poničené knihy. S takovýmito prameny se můžeme setkat v mnoha evropských knihovnách.

Ve Slezsku - regionu, který po staletí náležel sféře vlivů polské, české i německé kultury - lze sledovat projevy bohaté hudební tvorivosti. Ačkoli se Slezsko nacházelo po věky mimo nejznámější hudební centra, dokázali jeho obyvatelé asimilovat hlavní proudy evropské hudby. Na jeho území jsou doloženy jak příklady středověké náboženské monodie (gregoriánský chorál včetně děl spjatých s kultem svaté Hedviky, patronky Slezska), tak i projevy vícehlasé hudby a osobité návaznosti na hudební styly renesance a baroka.

Výstava podává výběr z děl nejstarší slezské duchovní hudby dochované v rukopisech a také překrásné příklady slezského miniaturního malířství. Je zde možné obdivovat mistrovství iluminátorů působících ve Slezsku -mimo jiné Jana ze Žitavy (Johannes de Zittavia) a N. Kuthnera z počátku 15. století. V mnoha dílech miniaturního malířství upoutá pozornost hudební ikonografie: na stránkách těchto památek spatřujeme nezřídka postavy hrajících lidí a andělů. Dobová hudební ikonografie přináší řadu přesných informací, díky kterým je možná rekonstrukce dávné hudební praxe. Takový příklad tvoří iluminace Raineria de Pisis na stránce inkunábule „Pantheologia“ s hrajícími anděly. Umožňuje pohled do světa tehdy běžně užívaných hudebních nástrojů, jako portativu, fiduly či loutny. Za povšimnutí také stojí dávná hudební notace.

Artur Bielecki

(1.1) Karty / leaves / Blätter / folia 4v-5r: 20 x 14 cm **In:** [Textus variij]; Lat.; saec. XV¹; chart., membr.; ff. 191

BUWr: Ms. I Q 132

AB

CD 1.1 Serena mente iubilo

(1.1) Utwór „Serena mente iubilo“ reprezentujący gatunek łacińskiej pieśni religijnej o zwrotkowej budowie - cantio. Przykład muzyki wielogłosowej z I poł. XV w. Notacja menzuralna czarna. Rękopis należący pierwotnie do augustianina Nicolausa Menzela de Reichenbach, następnie do biblioteki parafialnej w Zielonej Górze, a od roku 1423 do augustianów w Zaganiu.

The work „Serena mente iubilo“ is representative of the cantio, a type of Latin religious song of stanzaic construction. It is an example of the polyphony of the 1st half of the 15th century and is written in black mensural notation. The manuscript originally belonged to the Augustinian Nicolaus Menzel de Reichenbach, then to the parish library in Zielona Góra, and after 1423 to the Augustinians in Żagań.

Das Musikwerk „Serena mente iubilo“ repräsentiert die Gattung des lateinischen religiösen Liedes mit Strophenbau - Cantio. Ein Beispiel der mehrstimmigen Musik aus der 1. Hälfte des 15. Jahrhundert. Die schwarze Mensuralnotation. Die Handschrift gehörte ursprünglich zu den Augustiner Nicolaus Menzel de Reichenbach, dann zur Pfarrbibliothek in Grünberg und seit 1423 zu den Augustinern in Sagan.

Skladba „Serena mente iubilo“ představuje druh latinské duchovní strofické písni - cantio. Jde o ukázku polyfonie s 1. polovinou 15. století. Text napsal mnich Nicolaus Menzel z Reichenbachu. Rukopis pochází ze Zelené Hory, později byl v majetku knihovny řeholních kanovníků sv. Augustina v Zaháni.

Pochodzący z XII w. graduał powstały w scriptorium diecezji Passau pierwotnie pozostawał w posiadaniu kanoników klasztoru Augustianów w Seckau, zaś od 1782/3 r. znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Grazu. Jest pergaminowym manuskryptem średniej jakości, którego większa część została napisana typowym dla owego czasu czarnobrązowym atramentem. Do zaznaczenia rubryk autor użył odrabiny czerwonego koloru, zaś tło inicjałów zostało wykonane przy użyciu atramentu żółtego. Łacińskie teksty napisane zostały za pomocą stosowanej do 1220 r. na obszarze południowo-niemieckim ukośnie zaokrąglonej specyficznej formy karolińskiej minuskuły. Ozdoba książki ogranicza się do sześciu, wykonanych piórem, inicjałów odwołujących się do głównych świąt roku kościelnego.

This Graduale, dating from the 12th century, was written in a Scriptorium of the Diocesis of Passau (Bavaria) and formerly owned by the Abbey of the Augustinian Canons in Seckau (Styria). It has been among the holdings of Graz University Library since 1782/3. The major part of this vellum manuscript of medium quality was written in conventional dark brown ink. Minium was used for the rubrics, and yellow ink for the ground of the initials. According to the tradition of those days the text is in Latin, written in a particular slanting oval style of Carolingian Minuscule, which was used in Southern Germany until around 1200. Book decoration is limited to six pen-and-ink drawings illustrating the main festivities of the ecclesiastical calendar.

Dieses, früher im Besitz des Augustiner Chorherrenstiftes Seckau befindliche aber in einem Scriptorium der Passauer Diözese entstandene, Graduale des 12. Jahrh. befindet sich seit 1782/3 nachweislich im Besitz der Universitätsbibliothek Graz. Es handelt sich um eine Pergamenthandschrift mittlerer Qualität, deren größter Teil mit der allgemein üblichen schwarzbraunen Tinte geschrieben wurde. Für die Rubrikationen hat der Schreiber Miniumrot herangezogen, weiters wurde gelbe Tinte für die Hintergrundgestaltung der Initialen verwendet. Die Texte sind wie üblich in lateinischer Sprache abgefaßt, geschrieben in einer, im süddeutschen Raum bis nach 1200 verwendeten, schrägovalen Sonderform der karolingischer Minuskel. Der Buchschmuck beschränkt sich auf sechs Federzeichnungsinitialen zu den Hauptfesten des Kirchenjahres.

Graduál, pocházející z 12. století, byl vyhotoven ve skriptoriu passovské diecéze v Bavorsku, ve vlastnictví kanovníků augustiniánského kláštera v Seckau. Od roku 1782/83 je ve vlastnictví Univerzitní knihovny v Grazu. Velká část tohoto méně kvalitního pergamenového rukopisu je psána dobově běžným, tmavěhnědým inkoustem. Pro rubriky písar použil červený suřík a pro základ iniciál žlutý inkoust. V souladu s dobovou tradicí je text v latíně psané ve stylu šíkmo oválné karolinské minuskuly, která byla užívána v jižním Německu přibližně do roku 1200. Výzdobu svazku tvoří šest perokresebných iniciál popisujících hlavní svátky církevního roku.

(1.2) Iniciał A nawiązujący do pierwszej niedzieli Adwentu otwiera graduał w typowy sposób słowami „Ad te levavi“. Charakterystycznym motywem jest para gołębi, które stanowią jedyną zoomorficzny element w manuskrypcie. Pomiędzy parą ptaków rozciąga się kolejny motyw w kształcie „drzewka życia“.

The initial A traditionally opens the Graduale „Ad te levavi“, to be used on the first Advent Sunday. The outstanding pigeon couple with a little tree of life rising between them is the only zoomorph element in the manuscript.

Die Initiale A für den ersten Adventsonntag leitet das Graduale wie üblich mit „Ad te levavi“ ein. Es fällt gleich das Taubenpaar auf, das einzige zoomorphe Element in der Handschrift. Zwischen dem Vogelpaar erhebt sich ein weiteres Motiv in Form eines „Lebensbäumchens“.

Iniciála A tradičně otevírá graduál slovy „Ad te levavi“ o první adventní neděli. Charakteristický motiv - holubí pár s malým stromem života uprostřed - je jediným zoomorfním prvkem v rámci rukopisu.

(1.3) Iniciał D nawiązujący do Niedzieli Palmowej, obejmując trzy wersy i zbudowany jest w bardzo uproszczony sposób. Przedstawia wyłącznie roślinne elementy dekoracyjne. W przeciwieństwie do inicjału A (fol. 1v) iniciał ten mógł być wykonany przez ucznia „scriptora“.

(1.2) Karta / leaf / Blatt / folio 1v: 23 x 15 cm

(1.3) Karta / leaf / Blatt / folio 84v: 23 x 15 cm

(1.4) Karta / leaf / Blatt / folio 162r: 23 x 15 cm

In: Graduale cum neumis; Lat.; saec. XII; membr.; ff. 168

■ UB-Graz: MS 807

UB

The initial D of Palm Sunday, three lines in height, is much less elaborate and only decorated with floral elements. Quite different from initial A (fol. 1v), this initial may have been executed by an apprentice scribe.

Diese viel einfacher gestaltete dreizeilige Initiale D des Palmsonntags zeigt nur florale Dekorationselemente. Im Gegensatz zur Initiale A (fol. 1v) dürfte diese Initiale von einem „Schülerscriptor“ ausgeführt worden sein.

Iniciála D, velikosti tří textových řádek, náleží Květné neděli. Ve srovnání s iniciálou A je zcela odlišná a mohla být vyhotovena učném skriptoria.

(1.4) Prostý iniciála D typu Lombard markuje začátek tekstu „Dom(inica) XXIII“ označující zakończenie roku kościelnego. W manuskrypcie tym, w liniach zapisu nutowego rubrykowana jest linia f, natomiast linię c można rozpoznać po złotym kolorze.

The plain Lombardic letter D marks the beginning of the text for „Dom(inica) XXIII“, i.e. the 23rd Sunday, which closes the ecclesiastical calendar. In this manuscript the f-line of each stave is rubrified, whereas the c-line can be recognized by the yellow colour.

Die einfache D-Lombarde markiert den Textbeginn zu „Dom(inica) XXIII“ der den Abschluß des Kirchenjahres bildet. Bei den Notenlinien wird in dieser Handschrift stets die f-Linie rubriziert, und die c-Linie ist am der gelben Farbe zu erkennen.

Prostá iniciála D lombardského typu zvýrazňuje začátek textu „Dom(inica) XXIII“, tj. k 23. neděli, která uzavírá církevní kalendář. Zatímco linie f každé notové osnovy je v celém rukopisu vyznačena, linii c lze rozpoznat podle žluté barvy.

(1.5) Antyfonarz benedyktyński pochodzący pierwotnie z klasztoru Benedyktyńów St. Lambrecht powstał w pierwszej połowie XIV w. Tekst napisany jest w dziesięciu wersach za pomocą gotyckich nut chorałowych. Niektóre z wersów podkreślone są ozdobnymi inicjałami, jak np. tu przedstawiony inicjał wykonany dobrze kryjącą farbą označający responsorium świątecznego oficjum na Translatio Benedicti (11 lipca).

This Benedictine antiphonary, originally owned by the Benedictine Abbey of St. Lambrecht (Styria), was written in the first half of the 14th century. The text is arranged in ten lines with Gothic choral notation, and some of the beginnings of the text are emphasized by illuminated initials, as for instance the body coloured initial on show, which marks the Responsorium of the festive Officium for the Translatio Benedicti on July, 11.

Antiphonarium Benedictinum, ursprünglich aus dem Benediktinerstift St. Lambrecht stammend; es entstand in der ersten Hälfte des 14. Jahrh. Der Text ist zehnzeilig mit gotischen Choralnoten, einige Textanfänge werden durch Initialbilder hervorgehoben. So markiert die gezeigte Deckfarbeninitiale das Responsorium des Festofficiums zur Translatio Benedicti (11. Juli).

Benediktinský antifonář pocházející z benediktinského kláštera sv. Lambrechta v Seckau, byl vyhotoven v první polovině 14. století. Text je koncipován v deseti textových řádcích a notových osnovách s použitím chorální gotické notace. Některé textové začátky jsou zdobeny iluminovanými iniciálami, jako například iniciála vyhotovená dobře kryjící barvou, zvýrazňující responsorium slavnostního officia pro Translatio Benedicti 11. července.

(1.6) Antyfonarz benedyktyński powstały w pierwszej połowie XIV w. pierwotnie pochodzący z klasztoru Benedyktyńów St. Lambrecht. Tekst napisany jest w dziesięciu wersach za pomocą rzymskich nut chorałowych. Także i w tym manuskrypcie kilka wersów podkreślono dużymi, kolorowo zdobionymi inicjałami, jak ten tu przedstawiony „Męczeństwo Jana Ewangelisty“. Manuskrypt ten, podobnie jak MS 30, prawdopodobnie napisał Fridericus dictus Rosula. Wzmianka o nim znajduje się w necrologium St. Lambrechter „... scriptor cathedralis huius loci librorum musicalium et bonus musicus, anno dni 1347“.

This Benedictine antiphonary, too, was originally owned by the Benedictine Abbey of St. Lamprecht

(1.5) Karta / leaf / Blatt / folio 169r; 42 x 30 cm
In: [Proprium de sanctis f. 115-336v]
In: [Antiphonarium Benedictinum pars aestiva]; Lat.; saec. XIV; membr.; ff. 375; ornamenta

UB-Graz: MS 30

UB

(Styria) and written in the first half of the 14th century. The text is also arranged in ten lines with Gothic choral notation, and again some of the beginnings of the text are emphasized by large illuminated initials, as for instance the one on show illustrating the martyrdom of St. John the Evangelist. Possibly, this manuscript as well as MS 30 were written by Fridericus dictus Rosula, who is referred to in the necrology of St. Lambrecht as „scriptor cathedralis huius loci librorum musicalium et bonus musicus, anno dni 1347“.

Antiphonarium Benedictinum, ursprünglich ebenfalls aus dem Benediktinerstift St. Lambrecht stammend; es entstand in der ersten Hälfte des 14. Jahrh., der Text wurde zehnzeilig mit römischen Choralnoten angelegt. Auch in dieser Handschrift wurden mehrere Textanfänge durch große farbige Initialbilder hervorgehoben, wie auch das gezeigte Beispiel „Das Martyrium des Johannes Ev.“ zeigt. Möglicherweise wurde diese Handschrift wie auch MS 30 von Fridericus dictus Rosula geschrieben. Von diesem heißt es im St. Lambrechter Necrologium „.... scriptor cathedralis huius loci librorum musicalium et bonus musicus, anno dni 1347“.

Benediktinský antifonář pocházející z benediktinského kláštera sv. Lambrechta v Seckau, vznikl v první polovině 14. století. Text je rovněž rozvržen do deseti řádek textu a notových osnov a některé textové začátky jsou opět ozdobeny barevnými iniciálami, jako například umučení sv. Jana Evangelisty. Písárem rukopisu (MS 29), právě tak jako rukopisu MS 30, je Fridericus dictus Rosula, jenž je zmíněn v nekrologu sv. Lambrechta jako „.... scriptor cathedralis ... anno dni 1347“.

(1.6) Karta / leaf / Blatt / folio 229v; 44 x 31 cm
In: [Proprium de sanctis f. 199v-308]
In: Antiphonarium [Benedictinum. Pars] hiemalis ad usum monasterii s. Lamberti; Lat.; saec. XIV; membr.; ff. 381; ornamenta

UB-Graz: MS 29

UB

(1.7) Karta z gradualu lubiańskiego z utworami: „Virga Iesse floruit“ (kontynuacja), „Beata es, Virgo“, „Beata viscera“ śpiewanymi w Wigilię Wniebowzięcia NMP oraz Introitem „Gaudeamus omnes“ (początek) z uroczystości Wniebowzięcia oraz Narodzenia NMP. W inicjale „G“ najstarsze zachowane na Śląsku przedstawienie Mater Misericordiae. Miniatura wykonana w stylu gotyckim.

Leaf from the Lubiąż gradual with the works „Virga Iesse floruit“ (continuation), „Beata es, Virgo“, and „Beata viscera“ sung on the eve of Mary's Assumption, and the introit „Gaudeamus omnes“ (beginning) sung on Mary's Assumption Day and Mary's day of birth. In the embellished initial „G“ is preserved the oldest presentation of Mater Misericordiae in Silesia. The miniature is done in Gothic style.

Ein Blatt aus dem Leubuser Graduale mit folgenden Werken: „Virga Iesse floruit“ (Fortsetzung), „Beata es, Virgo“, „Beata viscera“ gesungen am Vorabend der Mariä Himmelfahrt und Introitus „Gaudeamus omnes“ (Anfang) von der Feier der Mariä Himmelfahrt und des Geburts der heiligen Mariä. In dem Initial „G“ ist die älteste in Schlesien erhaltene Darstellung von Mater Misericordiae zu sehen. Die Miniatur wurde im gotischen Stil ausgeführt.

List z leubuského graduálu s ukázkou zpěvů k oslavě Panny Marie. „Introit Gaudeamus omnes in Domino diem festum“, určený pro svátky Nanebevzetí a Narození Panny Marie. V iniciále G je nejstarší ve Slezsku zachované zobrazení Mater Misericordiae. Miniatura je provedena v gotickém stylu.

(1.8) Psalmy, antyfony, wersety i responsoria zapisane notacją metzeńsko-gotycką (regionalna odmiana notacji cysterskiej). Zgodny z tradycją cysterską jest kustosz (custos) oraz układ liniatury (c - żółta, F - czerwona, G - zielona). Antyfonarz pochodzący z klasztoru Cystersów w Henrykowie.

Psalms, antiphons, versets, and responsories written in Metz-Gothic notation (a regional variation of the Cistercian). The direct (custos) and the lineation are according to Cistercian tradition (c - yellow, F - red, G - green). The antiphonary comes from the Cistercian cloister in Henryków.

Psalmen, Antiphonen, Versen und Responsorien aufgeschrieben mit metzenisch-gotischer Notation (eine regionale Variante der Zisterziensernotation). Der Wächter (custos) und das Linien-system gemäß der Zisterziensertradition (c - gelbe, F - rote, G - grüne). Der Antiphonar stammt aus dem Zisterzienserkloster in Heinrichau.

Žalmy, antifony, versety a responsoria zapsané metsko-gotickou notácí. Označení (custos) i úprava linek osnovy odpovídají cisterciácké tradici (c - žlutá, F - červená, G - zelená). Antifonář pochází z kláštera cisterciáků v Henrykově.

(1.9) Końcowy fragment 2-głosowego „Kyrie eleyson“. Najstarszy zachowany przekaz polifonii chorałowej w Polsce, zanotowany w graduale z II poł. XIII w. z klasztoru cysterskiego w Kamieniu Ząbkowickim. Transkrypcja całego utworu w pracy Fritza Feldmanna „Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien“, wydanej w 1938 r. we Wrocławiu.

Final fragment of a 2-voiced „Kyrie eleyson“. The oldest preserved legacy of choral polyphony in Poland, written in a gradual from the 2nd half of the 13th century from the Cistercian cloister in Kamieniec Ząbkowicki. A transcription of the whole work is in the study by Fritz Feldmann „Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien“, published in 1938.

Das Endfragment von zweistimmigen „Kyrie eleyson“. Die älteste erhaltene Überlieferung der Choralpolyphonie in Polen, aufgeschrieben im Graduale aus der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts aus dem Zisterzienserkloster in Kamenz. Die Transkription des ganzen Werkes in dem Werk von Fritz Feldmann „Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien“, herausgegeben 1938 in Breslau.

Fragment závěru dvojhlasého Kyrie. Nejstarší dochovaný doklad polyfonie v Polsku, zaznamenaný v graduálu z cisterciáckého kláštera v Kamenci Ząbkowickim, z 2. poloviny 13. století. Celé toto dílo je transkribováno v práci Fritze Feldmanna: Musik und Musikpflege im mittelalterlichen Schlesien, vydané ve Vratislaví v roce 1938.

(1.7) Karta / leaf / Blatt / folio 145r: 44,5 x 32 cm, miniatura / miniature / Miniatur / miniatura ca. 13 x 11,5 cm **In:** Graduale Cisterciense de tempore et de sanctis per annum; Lat.; annis 1320-1330; membr.; ff. I + 176; ornamenta

■ BUWr: Ms. I F 413

AB

(1.8) Karta / leaf / Blatt / folio 40r: 45 x 30 cm **In:** Antiphonarium Cisterciense; Lat.; ca. 1330; membr. - chart.; ff. I + 287; ornamenta

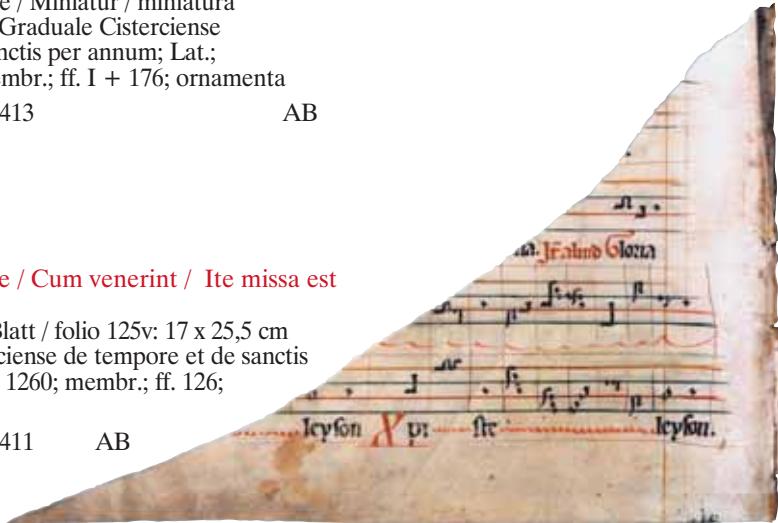
■ BUWr: Ms. I F 397 AB

CD 1.2 Se grasse / Cum venerint / Ite missa est

(1.9) Karta / leaf / Blatt / folio 125v: 17 x 25,5 cm **In:** Graduale Cisterciense de tempore et de sanctis per annum; Lat.; ca. 1260; membr.; ff. 126; ornamenta

■ BUWr: Ms. I F 411

AB

Śpiewacy przy pulpicie - typowy motyw ikonograficzny przy tekście Psalmu 97: „Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit...“

Singers at the music-stand - a typical motif in illustrations to the text of Psalm 97: „Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit...“

Sänger am Notenständer - das typische ikonographische Motiv bei dem Text des Psalms 97: „Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit...“

Kantorzy u pulpitu - obliebený ikonografický motiv, s textem Žalmu 97: „Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit...“

(1.10) Karta / leaf / Blatt / folio 50v: 34,5 x 25,5 cm, miniatura / miniature / Miniatur / miniatura ca. 4,5 x 4,5 cm
In: Breviarium de tempore et de sanctis per annum; Lat.; saec. XV¹; membr.; ff. 460; ornamenta

■ BUWr: Ms. I F 447

AB

(1.11) Karta / leaf / Blatt / folio 48r: 23,5 x 15,5 cm, miniatura / miniature / Miniatur / miniatura ca. 1,5 x 2 cm **In:** Breviarium fratrum minorum; Lat.; saec. XIV²; membr.; ff. 387, ornamenta

■ BUWr: Ms. I Q 252

AB

(1.12) Karta / leaf / Blatt / folio 253r: 38 x 26,5 cm, miniatura / miniature / Miniatur / miniatura ca. 6,5 x 6 cm
In: Breviarium Wratislaviense; Lat.; ca. 1420; membr.; ff. 466; ornamenta

■ BUWr: Ms. R 166

AB

(1.10) Dwaj śpiewający duchowni. Miniatura z brewiarza należącego do wrocławskiego kanonika i kantora katedralnego - Nikolausa Tempelfelda z Brzegu, a następnie do kolegiaty w Głogowie; prawdopodobnie dzieło N. Kuthnera, wybitnego iluminatora działającego na Śląsku w latach 1407-1412 oraz w Czechach.

Two singing clerics. A miniature from a breviary belonging to the Wrocław canon and cathedral cantor Nikolas Tempelfeld from Brzeg, and later to the collegiate church in Głogów. It is most likely the work of N. Kuthner, a distinguished illuminator active in Silesia between 1407-1412 and in Bohemia.

Zwei singenden Geistlichen. Die Miniatur aus dem Brevier, das dem Breslauer Domherr und Domkantor Nikolaus Tempelfeld aus Brieg, und dann der Kollegiatkirche in Glogau angehörte. Das Werk kommt vermutlich von N. Kuthner, dem hervorragenden Illuminator, der in den Jahren 1407-1412 in Schlesien und in Böhmen tätig war.

Dva zpívající duchovní. Miniatura z breviáře vratislavského kanovníka a kantora katedrály, Mikuláše Tempelfelda ze Břehu, později náležejícímu kolegiátnímu kostelu v Hlohově. Je to práce N. Kuthnera, vynikajícího iluminátora, který působil ve Slezsku v letech 1407-1412 a Čechách.

(1.11) W drobnym inicjale C[antate] dwaj śpiewający mnisi. W tle widoczny gotycki baldachim. Miniatura z II poł. XIV w. reprezentująca tzw. styl miękki. Rękopis z nieokreślonego bliżej klasztoru Klarysek na Śląsku.

Two monks singing in a small initial C (of „Cantate“). A Gothic canopy is visible in the background. The miniature, from the 2nd half of the 14th century, is representative of the so-called „soft style“ of Gothic. The manuscript is from an undetermined Poor Clares convent in Silesia.

In einem kleinen Initial C[antate] - zwei Mönchsänger. Im Hintergrund ist ein gotischer Traghimmel zu sehen. Die Miniatur aus der 2. Hälfte des 14. Jahrhunderts repräsentiert den so genannten weichen Stil. Die Handschrift kommt aus einem unbekannten Klarissenkloster in Schlesien.

Dva zpívající mniši v drobné iniciále C[antate]. V pozadí je viditelný gotický baldachýn. Miniatura z 2. poloviny 14. století představuje „měkký“ styl. Rukopis pochází z blíže neurčeného kláštera klarisek ve Slezsku.

(1.12) Śpiewający duchowni. Brebiarz wrocławski ze zbioru Rehdiger(i)any; zdobiony przez Jana z Źytawy (Johannesa de Zittavia), wybitnego iluminatora pracującego na Śląsku w latach 1415-1421. Iluminacja wykonana w tzw. stylu pięknym.

Singing clerics. A Wrocław breviary from the Rehdiger's collection, decorated by Johannes de Žittavia, an eminent illuminator who worked in Silesia from 1415-1421. The illumination is done in the so-called „beautiful style“ of Gothic.

Singende Geistlichen. Das Breslauer Brevier aus der Rehdiger-Sammlung, verziert von Johannes von Zittau, dem hervorragenden Illuminator, der in den Jahren 1415-1421 in Schlesien gearbeitet hat. Die Illumination ist in schönen Stil ausgeführt.

Zpívající duchovní. Vratislavský breviář z Rehdigerské sbírky. Je vyzdoven Janem ze Žitavy (Johannesem de Zittavia), vynikajícím iluminátorem, který působil ve Slezsku v letech 1415-1421. Iluminace je provedena v „krásném“ stylu.

(1.13) Karta / leaf / Blatt / folio 209r: 38 x 26,5 cm, miniatura / miniature / Miniatur / miniatura ca. 7 x 7 cm

In: Breviarium Wratislavicense; Lat.; ca. 1420; membr.; ff. 466; ornamenta

■ BUWr: Ms. R 166

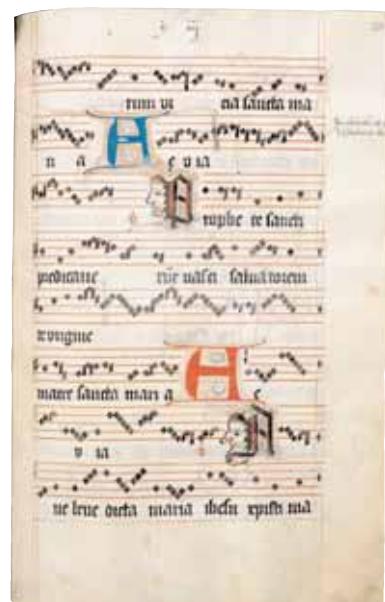
AB

CD 1.3 Walter Frye - Ave regina celorum

(1.14-1.15) In: Graduale; Lat.; anno 1429; membr.; ff. 324, ornamenta

■ BUWr: Ms. M 1194

AB

(1.14) Karta / leaf / Blatt / folio 224r: 48 x 32,5 cm

(1.15) Karta / leaf / Blatt / folio 224v: 48 x 32,5 cm

(1.13) Król Dawid grający na psalterium. Iluminacja pochodząca z okresu największego rozkwitu śląskiego malarstwa miniaturowego; dzieło Jana z Źytawy (Johannes de Zittavia), jednego z najwybitniejszych iluminatorów na Śląsku. Dekoracja wykonana w tzw. stylu pięknym. Rękopis ze zbioru Rehdiger(i)any.

King David playing a psaltery. Illumination from the period of the greatest blossoming of Silesian miniature painting; a work of Johannes de Zittavia, one of the most eminent illuminators in Silesia. The decoration was done in the so-called „beautiful style“ of Gothic. Manuscript from the Rehdiger collection.

König David spielt Psalterium. Eine Ilumination, die aus der Blütezeit der schlesischen Miniaturmalerei stammt; das Werk von Johannes von Zittau, einem der hervorragendesten Illuminatoren in Schlesien. Die Verzierung wurde in dem so genannten schönen Stil ausgeführt. Handschrift aus der Rehdiger-Sammlung.

Král David hrající na psalterium. Iluminace pocházející z období největšího rozkvětu slezského miniaturního malířství; dílo Jana ze Žitavy (Johannes de Zittavia), jednoho z vynikajících slezských iluminátorů. Dekorace je provedena v „krásném“ stylu. Rukopis pochází z Rehdigerské sbírky.

(1.14-1.15) Przekaz „Alleluia, Ave benedicta“ z tropem „O Maria mater pia“ w graduale z kościoła św. Marii Magdaleny we Wrocławiu. Rękopis zapisany notacją wrocławską (odmiana notacji metzenško-gotyckiej).

The remission „Alleluia, Ave benedicta“ with the interpolation (trope) „O Maria mater pia“, in a gradual from the Church of Mary Magdalene in Wrocław. The manuscript is written in the Wrocław notation (a variation of the Metz-Gothic notation).

Die Überlieferung von „Alleluia, Ave benedicta“ mit der Trope „O Maria mater pia“ im Graduale der hl. Maria Magdalena Kirche in Breslau. Die Handschrift aufgeschrieben mit der Breslauer Notation (die Art von der metzenisch-gotischen Notation).

Zápis „Alleluia, Ave benedicta“ s tropem „O Maria mater pia“ v graduálu z kostela sv. Marie Magdaleny ve Vratislaví. Rukopis je zapsáný vratislavskou notací (varianta notace metsko-gotické).

(1.16) Karta / leaf / Blatt / folio 124v: 21 x 15 cm
In: [Theologica varia]; Lat.; saec. XV² (annis 1467-1471);
chart.; ff. 341

BUWr; Ms. I.O. 43

AB

(1.17) Karta / leaf / Blatt / folio [31]: 49,5 x 34 cm **In:** Rainerius de Pisis, *Pantheologia seu Summa universae theologiae*. Nürnberg, Antonius Koberger, 12 II 1477, 2°

BUWr: XV.F.88/I

MT

(1.16) Śląska kopia traktatu Johanna Affligemensisa „De musica“. Przykład komponowania melodii przy pomocy samogłosek tekstu „Maria veri solis mater...“. Rękopis pochodzący z biblioteki klasztoru Dominikanów we Wrocławiu.

A Silesian copy of the Johannes Affligemensis treatise „De musica“. An example of composing melodies using the vowels of the text „Maria veri solis mater...“. The manuscript is from the library of the Dominican cloister in Wrocław.

Die schlesische Kopie des Traktats von Johannes Affligemensis „De musica“. Das Beispiel für das Komponieren der Melodie mit den Vokalen aus dem Text „Maria veri solis mater...“. Die Handschrift kommt aus der Bibliothek des Dominikanerklosters in Breslau.

Slezská kopie traktátu „De musica“ Johanna Affligemensis. Je to ukázka kompozice melodie za pomoci samohlásek textu „Maria veri solis mater...“ Rukopis pochází z knihovny dominikánského kráštera ve Vratislavě.

(1.17) Iluminacja na karcie inkunabułu „Pantheologia“ Raineriusa de Pisis. Cztery miniatury z postaciami aniołów grających na różnych instrumentach - psalterium, portatywie, fidel, lutni. Inkunabuł pochodzący ze zbiorów biblioteki klasztoru Augustianów w Zaganiu.

Illumination on a leaf of the incunabulum „Pantheologia“ by Rainerius de Pisis. Four miniatures with the figures of angels playing various instruments: psaltery, portative organ, fiddle, and lute. The incunabulum is from the holdings of the library of the Augustinian cloister in Žagaň.

Die Illumination auf dem Blatt der Inkunabel „Pantheologia“ von Rainerius de Pisis. Vier Miniaturen mit den Engelsgestalten, die verschiedene Instrumente - Psalterium, Portativ, Fiedel, Laute spielen. Die Inkunabel kommt aus den Sammlungen der Bibliothek der Augustinerkloster in Sagan.

Iluminace z prvotisku „Pantheologia“ Raineria de Pisis. Čtyři miniatury zobrazují anděly hrající na různé nástroje - psalterium, portativ, housle a loutnu. Prvotisk pochází z knihovny kláštera augustiniánů v Zaháni.

(1.18-1.19) Karta IIr-v, wyklejka odłączona od tylnej oprawy rękopisu / leaf IIr-v, end-paper separated from the back binding of the manuscript / Blatt IIr-v, der Vorsatz abgetrennt von dem hinteren Einband der Handschrift / folio IIr-v,
předsádka oddělená od zadní vazby rukopisu:

29 x 21,5 cm

In: [Textus variis]; Lat.; anno 1384; f. IIr-v ca. 1430;
chart.; ff. I + 188 + I

BUWr: Ms. I F 269

AB

CD 1.5 Constantes estote

CD 1.6 Gavisa grata

(1.20) Rycinia luźna / loose illustration / die lockere Abbildung / volná ilustrace: 27 x 18 cm **In:** Psalterium.
Leipzig, Marcus Brandis, 1485

BUWr: Inw. graf. 9039

RL

(1.18-1.19) Na karcie II recto utwór „Constantes estote“ w języku łacińskim. Na karcie II verso kompozycja „Gavisa grata“ / „Frawt euch“ w języku łacińskim i niemieckim. Przykład śląskich utworów wielogłosowych z I poł. XV w. Notacja menzuralna czarna. Rękopis pochodzący z kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu.

“Constantes estote“ on leaf II recto in Latin. On leaf II verso the work „Gavisa grata“ / „Frawt euch“ in Latin and German. An example of polyphony from the 1st half of the 15th century. Written in black mensural notation. The manuscript is from the Church of St. Elisabeth in Wrocław.

Auf dem Blatt Nr II recto befindet sich das Musikwerk „Constantes estote“ in der lateinischen Sprache. Auf dem Blatt II verso - die Komposition „Gavisa grata“ / „Frawt euch“ in der lateinischen und deutschen Sprache. Ein Beispiel von schlesischen mehrstimmigen Musikwerken aus der 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts. Die schwarze Mensuralnotation. Die Handschrift kommt aus der Elisabethkirche in Breslau.

Na listu II recto se nachází hudební dílo „Constantes estote“ v latinském jazyce. Na listu II verso polyfonní skladba „Gavisa grata“ / „Frawt euch“ s latinským a německým textem, 1. polovina 15. století. Černá menzurální notace. Rukopis pochází z kostela sv. Alžběty ve Vratislaví.

(1.20) Św. Andrzej z wyznaniem wiary. Drzeworyt kolorowany z cyklu „Credo Apostorum“, pochodzący z Frankonii z ok. 1470-1480 r. Inkunabuł graficzny, pierwotnie na wewnętrznej okładce starego druku z biblioteki klasztoru Cysterek w Trzebnicy.

St. Andrew professing the faith. Coloured woodcut from the cycle „Credo Apostorum“, from Franconia, ca. 1470-1480. Graphical incanubulum, originally on the inside of the cover of an old print from the Cistercian cloister library in Trzebnica.

Der heilige Andreas im Glaubensbekenntnis. Der kolorierte Holzschnitt aus dem Zyklus „Credo Apostorum“ stammt aus den Jahren ca. 1470-1480. Die graphische Inkunabel, ursprünglich auf der Innenseite des Umschlages des alten Drucks aus der Bibliothek der Zisterzienserklöster in Trebnitz.

Sv. Ondřej s vyznáním víry. Kolorovaný dřevoryt z cyklu „Credo Apostolorum“, ca. 1470-1480. Grafický první tisk, původně na vnitřní straně přebalu starého tisku z knihovny kláštera cisterciácků v Třebnici.

(1.21) Rycina lužna / loose illustration
/ die lockere Abbildung / volná ilustrace:
6 x 4,5 cm In: Breviarium. Psalterium; Lat.;
anno ca. 1400; ff. 118

■ BUWr: Inw. graf. 6911

RL

(1.22) Karta / leaf / Blatt / folio 1r: 48 x 34,5
cm In: Liber antiphonarius de precipuis
dominicis ac festis...; Lat; saec. XVI; membr.;
ff. II + 134; ornamenta

■ BUWr: Ms. I F 406

AB

20

CD 1.7

Paulus de Broda
Der pfauen schwantcz

(1.23) Karta / leaf / Blatt / folio 13v: 50 x 37 cm
In: [Graduale et Sequentiarium Seccoviense.];
Lat.; annis 1480-1510; membr.; ff. 390;
ornamenta

■ UB-Graz: MS 17

UB

(1.21) Św. Augustyn, metaloryt groszkowany (rycina śrutowa), pochodzący z Górnego Nadrenii z ok. 1470 r. Inkunabuł graficzny, pierwotnie na wewnętrznej okładce brewiarza z ok. 1400 r. należącego do klasztoru Augustianów w Żaganiu.

St. Augustine, grained metal engraving (shot-peened illustration), from Upper Rheinland, ca. 1470. Graphical incunabula, originally on the inside cover of a breviary from ca. 1400 belonging to the Augustinian cloister in Žagaň.

Der heilige Augustin, Metalschnitt (Schrottblatt), stammt aus Nordrhein aus dem Jahre ca. 1470. Die graphische Inkunabel, ursprünglich auf der Innenseite des Breviers aus dem Jahre ca. 1400 gehörte zu dem Augustinerkloster in Sagan.

Svatý Augustin, kovorytina pocházející z Horního Porýní z roku ca. 1470. Grafický pravotisk, původně na vnitřní desce breviáře z roku ca. 1400, náležejícího do kláštera Augustiniánů v Zaháni.

(1.22) Bogato zdobiona karta incipitowa antyfonarza z wrocławskiego klasztoru Norbertanów. Dekoracja roślinna marginesu w stylu renesansowym z herbem opata Johanna VIII Cyrusa. Inicjał „S“ rozpoczyna antyfonę bożonarodzeniową „Scitote, quia prope est regnum Dei“.

Leaf of an antiphonary, illuminated and with richly decorated initial letters, from the Norbertine monastery in Wrocław. The plant ornamentation on the margin is in the Renaissance style, with the coat of arms of the abbot Johannes VIII Cyrus. The embellished initial „S“ begins the Christmas antiphon „Scitote, quia prope est regnum Dei“.

Reichlich verziertes Incipitblatt des Antiphonars aus dem Breslauer Prämonstratenser Kloster. Die Verzierung des Randes mit Pflanzenmotiven im Renaissancestil mit dem Wappen des Abtes Johannes VIII. Cyrus. Das Initial „S“ eröffnet die Weihnachtsantiphone „Scitote, quia prope est regnum Dei“.

Bohatě zdobené folio s iniciálou z antifonáře norbertinského kláštera ve Vratislaví. Rostlinná dekorace provedená v renesančním stylu, obsahuje erb opata Johanna VIII. Cyruse. Iniciála S otevírá antifonu „Scitote, quia prope est regnum Dei“.

(1.23) Graduał i sekwencja powstała w klasztorze Seckau pod koniec wieku XV. Dziewięciowersowy tekst napisany gotyckimi nutami chorałowymi zgodnie z mode panującą w XV w. upiększony jest licznymi, bogato zdobionymi inicjałami, miniaturami, motywami roślinnymi i zwierzętymi. Wyraźny artystyczny realizm zauważalny jest w wiernym przedstawieniu stojącego koguta, umieszczonego na malej krawędzi inicjału D, który to obraz odnosi się do tekstu „In galli cantu introitus“.

This gradual and sequence book was written in the Abbey of Seckau (Styria) in the late 15th century. The text, arranged in nine lines with Gothic choral notation, is decorated with a large number of illuminated initials, miniature paintings, floral and animal arabesques according to 15th century style. The powerful artistic realism can be seen in the lifelike presentation of the cock standing on the little edging of the initial D, referring to the text „In galli cantu introitus“.

Graduale und Sequentiar aus Seckau wurde während des späten 15. Jahrh. im Stift angelegt. Der 9 zeilige Text mit gotischen Choralnoten wird durch eine große Anzahl von Bildinitialen, Miniaturen, Ranken mit Bildern aus der Pflanzen und Tierwelt nach der Mode des 15. Jahrh. ausgeschmückt. Der starke künstlerische Realismus eröffnet sich dem Betrachter in der naturgetreuen Darstellung des auf der kleinen Randbordüre der Initiale D stehenden Hahnes, der auf den Text „In galli cantu introitus“ Bezug nimmt.

Graduál a sekvenciář vytvořený v klášteře v Seckau (Štýrsko) v pozdním 15. století. Devítirozdílný text podložený gotickou chorální notací, je zdobený množstvím iniciál, miniatur, rostlinními i zvířecími motivy, zcela dle zvyklostí 15. století. Silný umělecký realismus věrně představuje stojícího kohoutu umístěného na okraji iniciály D a odkazuje k textu „In galli cantu introitus“.

- 1 **Serena mente iubilo**
 muzyka z rękopisów XII-XVI wieku • music from manuscripts from 12th to 16th centuries
 • die Musik aus den Handschriften vom 12. bis zum 16. Jh • hudba v rukopisech 12. do 16. století

- 2 Muzyka kompozytorów śląskich XV-XX wieku (cz. 1)
 • The music of Silesian composers from the 15th to 20th centuries (part I)
 • Die Musik der schlesischen Komponisten vom 15. bis zum 20. Jh (I. Teil)
 • Hudba slezských skladatelů od 15. do 20. století (1. díl)

- 3 Krótka historia muzyki polskiej (cz. 1) • A Short History of Polish Music (part I)
 • Eine kurze Geschichte der polnischen Musik (I. Teil) • Stručná historie polské hudby (1. díl)

- 4 **Musica Rediviva**
 z wrocławskich druków muzycznych XVI i XVII wieku • from Wrocław music prints of the 16th
 and 17th centuries • aus den Breslauer Musikdrucken des 16. und 17. Jhs.
 • z vratislavských hudebních tisků 16. a 17. století

- 5 Muzyka w XIX-wiecznym Wrocławiu, Grazu i Pradze (cz. 1) • The Music of 19th Century Wrocław,
 Graz and Prague (part I) • Die Musik in 19. Jahrhundert in Breslau, Graz und Prag (I. Teil)
 • Hudba 19. století ve Vratislaví, Štýrském Hradci a Praze (1. díl)

- 6 Muzyka kompozytorów śląskich XV-XX wieku (cz. 2)
 • The music of Silesian composers from the 15th to 20th centuries (part II)
 • Die Musik der schlesischen Komponisten vom 15. bis zum 20. Jh (II. Teil)
 • Hudba slezských skladatelů od 15. do 20. století (2. díl)

- 7 Schmertzhaftter Lieb und Creutz-Weeg...
 Krzeszowska książka pasyjna • The Krzeszów Passion Book
 • Grüssauer Passionsbuch • Krzeszowska pašijova kniha

- 8 Joseph von Eichendorff
 śląski romantyk • a Silesian Romantic • der schlesische Romantiker • slezský romantik

- 9 Krótka historia muzyki polskiej (cz. 2) • A Short History of Polish Music (part II)
 • Eine kurze Geschichte der polnischen Musik (II. Teil) • Stručná historie polské hudby (2. díl)

- 10 Muzyka w XIX-wiecznym Wrocławiu, Grazu i Pradze (cz. 2) • The Music of 19th Century Wrocław,
 Graz and Prague (part II) • Die Musik in 19. Jahrhundert in Breslau, Graz und Prag (II. Teil)
 • Hudba 19. století ve Vratislaví, Štýrském Hradci a Praze (2. díl)

- 11 Podsumowanie • Summary
 Zusammenfassung • Shrnutí

12 CD

Project is realized with the support
of the Culture 2000 programme
of the European Union

www.bibliothecasonans.info

ISBN 83-89988-00-3 (calość) ISBN 83-89988-01-1 (vol. 1)